

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Brno, Zemědělská 1a, 613 00 Brno

Zpráva č. 18 oblastního odboru BRNO o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 25.8. - 21.9.2014

Brno 22.9.2014

UKZUZ 071985/2014

1. Počasí

Počátek sledovaného období se vyznačoval citelným ochlazením. V posledních srpnových dnech denní teploty dosahovaly maximálně pouze k 22 °C, noční teploty byly od 9 °C do 15 °C. V zářijových dnech se denní teploty pohybovaly v rozmezí od 15 °C do 25 °C a noční teploty od 10 °C do 17 °C. První polovina měsíce září byla provázena silnými dešti a bouřkami, v tomto období napršelo až 130 mm srážek, a to na některých lokalitách za pouhé tři dny. Na několika místech byly překročeny první stupně povodňové aktivity. Nejhorší situace byla na řece Jevišovce na Znojemsku. Tamní řeka dosahovala třetího stupně povodňové aktivity. Vlivem přívalových srážek byly v okrese Břeclav zaznamenány sesuvy půdy na několika lokalitách (Dolní Věstonice, Bulhary, Strachotín). Úhrn srážek za celé období byl rozdílný, a to od 80 mm až do 190 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Silné deště způsobily na mnoha místech velké podmáčení půd a vodní erozi. Mnohé porosty zemědělských plodin jsou poškozeny prudkými lijáky. Na polích se tvoří vodní laguny. Silné podmáčení půd komplikuje sklizeň brambor, cukrovky, silážní kukuřice, zelí, paprik, okurek, cibule. Vlivem silných srážek praskají zrající plody ovoce i zeleniny, které jsou následně napadány houbovými patogeny. V sadech se dokončuje sklizeň švestek, začíná sklizeň raných odrůd jablek. Hrozny ve vinicích jsou silně napadeny plísní šedou a octovou hnilobou, probíhá sklizeň. Příprava půdy na setí ozimých obilovin se opoždí.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ – výdrol

Lokálně střední výskyt imag kříška polního (*Psammotettix alienus*) byl zjištěn smykáním v okrese Zlín (Spytihněv, 10.9.) a Břeclav (Němčíčky, 16.9.).

KUKUŘICE (RF 79-87 BBCH)

Růstová fáze: druhově a odrůdově specifické velikosti zrna je dosaženo až fyziologická zralost: černá skvrna (vrstva na bázi) zrna: asi 60% sušiny v zrně.

První výskyt obecné snětivosti kukuřice (*Ustilago maydis*) v palicích byl zjištěn v okresech Zlín (Napajedla, 26.8.), Vsetín (Lhota u Kelče, 9.9.), Blansko (Lysice, 15.9.) a Břeclav (Horní Bojanovice, 25.8.).

První výskyt **bělorůžové hniloby obilek kukuřice (*Fusarium spp.*)** v palicích byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Polešovice, 3.9.), Zlín (Kvítkovice u Otrokovic, 3.9.), Vsetín (Lhota u Kelče, 9.9.), Blansko (Lysice, 15.9.) a Břeclav (Horní Bojanovice, 25.8.).

Plošný střední výskyt **mšic (*Aphis spp.*)** na palicích zjištěn na okrese Blansko (Ráječko, 17.9.).

První výskyt housenek **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** v latách a lodyhách byl zjištěn v okrese Vsetín (Lhota u Kelče, 28.8.).

Lokálně silný výskyt imag **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** ve feromonovém lapáku byl zjištěn v okrese Zlín (Kvítkovice u Malenovic, 10.9.-512 ks/7 dní), Vsetín (Lhota u Kelče 9.9.-465 ks/ 12 dní), Blansko (Lysice, 29.8., 5.9., 15.9.) a Břeclav (Týnec, 26.8., 1.9., 8.9., 14.9.; Horní Bojanovice, 25.8., 1.9., 8.9., 15.9.). Střední výskyt byl zaznamenán na okrese Blansko (Lysice, 25.8.).

Pozorování se provádí v porostech všech typů kukuřic v oblasti kontinuálního šíření, přednostně na pozemcích osetých kukuřicí i v předchozím roce nebo s výskytem plevelných rostlin-výdrolu kukuřice v následné plodině v předchozím roce, nebo na pozemcích se zkráceným osevním postupem. Monitoring výskytu dospělců na lepových deskách se provádí minimálně jednou týdně v období od 20. června do poloviny října. Chemická ochrana proti larvám se doporučuje při hodnotě 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Aplikují se insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy při setí nebo v době líhnutí larev. Doporučený termín prvního ošetření proti dospělcům v oblasti kontinuálního šíření na pozemcích s opakovaným pěstováním kukuřice nastává v období dvou až tří týdnů po zjištění prvního jedince ve feromonových lapácích, překračujícím práh škodlivosti, který je stanoven na 35 a více dospělců v průměru na jeden lapák za 14 dnů.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 8-15 BBCH)

Růstová fáze: hypokotyl s děložními listy prorůstá k povrchu půdy až 5. pravý list vyvinutý

Poškození vzcházejících rostlin silnými dešti a podmáčením půd bylo pozorováno na okrese Břeclav (Moravský Žižkov, Hrušky 15.9.).

První výskyt **plísňě brukvovitých (*Peronospora parasitica*)** na listech byl zjištěn v okresech Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 8.9.), Zlín (Dolní Ves, 9.9.), Znojmo (Těšetice u Znojma, 11.9.), Uherské Hradiště (17.9.). Ohniskový střední výskyt byl zjištěn v okrese Zlín (Dolní Ves, 9.9.). Lokálně silný výskyt byl nalezen na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 8.9.).

První výskyt imag **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** na listech byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Nedakonice, 10.9.).

První výskyt okřídlené samičky a larev **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** na listech byl nalezen na okresech Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 8.9.) a Znojmo (Těšetice u Znojma, 11.9.).

První výskyt imag a vajíček **molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*)** na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Dolní Ves, 9.9.).

První výskyt imag **pilatky řepkové (*Athalia rosae*)** na rostlinách a v Mörickeho misce byl pozorován na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 8.9.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 5.9.), Uherské Hradiště (Uherské Hradiště, 17.9.). První výskyt housenic na listech byl zjištěn v okresech Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 16.9.), Znojmo (Těšetice u Znojma, 11.9.), Uherské Hradiště (Nedakonice, Polešovice, 17.9.). Lokálně silný výskyt housenic

zjištěn v okrese Znojmo (Oleksovičky, 17.9.). Ohniskový střední výskyt housenic zaznamenán na okrese Zlín (Dolní Ves, 19.9.).

Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění výskytu jedné a více housenic na jednu rostlinu. Chemické přípravky se musí aplikovat v době výskytu housenic prvního a druhého vývojového stupně. Starší larvy jsou vůči přípravkům značně odolné.

První výskyt min s larvami **vrtalky zelné (*Phytomyza rufipes*)** na listech byl zjištěn v okrese Zlín (Dolní Ves, 19.9.).

První výskyt housenek **zápředníčka polního (*Plutella xylostella*)** na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 10.9.).

První výskyt imag **dřepčíků (*Phyllotreta* spp.)** na listech a v Mörickeho misce byl zjištěn v okresech Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 5.9.), Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 8.9.), Uherské Hradiště (Polešovice, 17.9.), Břeclav (Velké Pavlovice, 15.9.). První výskyt **dřepčíka olejového (*Psylliodes Chrysocephala*)** v Mörickeho misce a na listech byl zjištěn v okresech Uherské Hradiště (Nedakonice, 17.9.), Zlín (Dolní Ves, 19.9.), Znojmo (Tasovice nad Dyjí, 8.9.), Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 11.9.), Uherské Hradiště (Nedakonice, 17.9.). Lokálně střední výskyt byl zaznamenán na okrese Brno-venkov (Pohořelice nad Jihlavou, 11.9.).

Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění jednoho a více imag na jeden metr řádku. Chemická ochrana se provádí bezprostředně po zjištění překročení prahové hodnoty.

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** sledován na okrese Břeclav (Sedlec, Bulhary, 16.9.).

SLUNEČNICE (RF 81-89 BBCH)

Růstová fáze: začátek zrání: semena ve vnější třetině terče černá; slupka (oploď) semen tvrdá, zadní strana úboru ještě zelená až plná zralost: semena i ve vnitřní třetině terče černá; zadní strana úboru hnědá, mramorovaná, krycí listy hnědé: vlhkost semen asi 15%

První výskyt **rzivosti slunečnice (*Puccinia helianthi*)** na listech byl zjištěn na okresech Uherské Hradiště (Chylice, 3.9.), Znojmo (Mackovice, 8.9.).

Lokálně střední výskyt **alternářové skvrnitosti slunečnice (*Alternaria alternata*)** na úborech byl objeven na okrese Břeclav (Tvrdonice, 4.9.).

První výskyt **plísně slunečnice (*Plasmopara halstedii*)** na listech byl zjištěn na okrese Blansko (Vážany u Boskovic, 5.9.).

Lokálně silný výskyt **šedé plísnovitosti slunečnice (*Botrytis cinerea*)** na všech částech rostliny zaznamenán na okrese Blansko (Vážany u Boskovic, 5.9.).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 79-99 BBCH)

Růstová fáze: první bobule odpadávají až hlízy odloučené od stonků

Laboratorně potvrzený výskyt **stolburu bramboru (*Potato stolbur phytoplasma*)** na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Hrušky, 25.8.).

Ohniskový střední výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** na listech byl zjištěn na okrese Břeclav (Stará Břeclav, Kostice, 2.9.).

CUKROVKA (RF 39-49 BBCH)

Růstová fáze: plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy, až kořen dosáhl sklizňové velikosti

Na okrese Blansko (Bořitov, Lysice 5.9.) byl objeven invazní plevel **mračňák Theophrastův (*Abutilon theophrasti*)** – viz. foto.

V současné době je na území České republiky jedním z nejvýznamnějších a nejrychleji se šířících invazních plevelů. Škodlivě působí především v porostech cukrovky. Mračňák Theophrastův je velmi odolný vůči většině běžně používaným herbicidům. Odborníci doporučují pěstitelům důsledně likvidovat již první rostliny (v případě nouze je vytáhnout z půdy rukama), zabránit vypadávání semen a tím i vzniku zásoby semen v půdě. Nikdy neponechávat na poli zbytky rostlin se semeníky (ještě zelená semena mohou často dozrát a zamořit pozemky na mnoho let). Semena přežívají v půdě až 50 let. Mračňák roste především na orné půdě, ale také jej můžeme najít poblíž cest a zahrad. Preferuje bohaté a kultivované půdy.

Foto Ing. Veronika Jančíková

První výskyt **cerkosporiové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** na listech byl zjištěn v okrese Vsetín (Kunovice, 28.8.), pokračující lokálně střední až silné výskyty byly sledovány na okrese Znojmo (Dyjákovičky, Čejkovice u Znojma).

První výskyt **ramulariové listové skvrnitosti řepy (*Ramularia beticola*)** na listech byl zjištěn v okrese Vsetín (Kunovice, 28.8.).

První výskyt **septoriové listové skvrnitosti řepy (*Septoria betae*)** na listech byl objeven na okrese Břeclav (Lednice, 2.9.).

KRMNÁ ŘEPA (RF 39 - 49 BBCH)

Růstová fáze: plodina úplně zapojena v porostu, listy pokrývají 90% povrchu půdy až kořen dosáhl sklizňové velikosti

Střední výskyt **ramulariové listové skvrnitosti řepy (*Ramularia beticola*)** na listech byl objeven na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 4.9.).

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 81-87 BBCH)

Růstová fáze: počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení) až sklizňová zralost.

Lokálně střední až silné výskyty moniliniové hniloby jablek (*Monilinia fructigena*) na plodech byly sledovány na okrese Znojmo (Hrádek u Znojma, Těšetice u Znojma).

Lokální střední výskyt vlnatky krvavé (*Eriosoma lanigera*) na větvích byl objeven na okrese Znojmo (Těšetice u Znojma), Břeclav (Nosislav, 28.8.).

Lokálně střední výskyt imag obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) ve feromonových lapácích byl zjištěn v okresech Vsetín (Janišov, 25.8.), Zlín (Žlutava, 8.9.), Břeclav (Velké Bílovice, 28.8., 4.9.), silný výskyt imag zjištěn v okrese Zlín (Žlutava, 21.8., 8.9.).

Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění jednoho a více imag za jeden den ve feromonovém lapači. Chemická ochrana se provádí 7 až 10 den po zjištění překročení prahové škodlivosti.

Lokálně silný výskyt imag obaleče trnkového (*Grapholita janthiana*) ve feromonových lapácích byl zjištěn v okrese Zlín (Žlutava, 21.8., 4.9., 8.9.).

Přetrvávající silné výskyty imag klíněnký jabloňové (*Phyllonorycter blancardellus*) ve feromonových lapačích byly pozorovány na okrese Břeclav (Velké Bílovice, 28.8., 4.9., 8.9., 11.9., 15.9.).

HRUŠEŇ (RF 81-87 BBCH)

Růstová fáze: počátek zrání, vývoj odrůdově specifického zbarvení plodu (zesvětlení) až sklizňová zralost.

Plošný střední výskyt rzivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*) na listech byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Nedakonice, 3.9.).

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 85-91 BBCH)

Růstová fáze: pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení až ukončen růst letorostů, terminální pupen vyvinut, listy ještě úplně zelené

Lokální výskyt abiotického praskání plodů slivoní vlivem nadměrných srážek bylo objeveno na okrese Znojmo (Bezkov).

Laboratorně potvrzené virové neštovice slivoně (*Plum pox virus*, PPV) byly zjištěny na okrese Znojmo (Bantice, Blanné, Hrádek u Znojma).

Laboratorně potvrzená fytoplazmová žloutenka slivoně (*European stone yellows phytoplasma*) na letorostech a listech byla potvrzena na okrese Znojmo (Bantice).

Lokálně střední výskyt moniliniové hniloby slivoní (*Monilinia fructigena*) na plodech byl zjištěn na okrese Břeclav (Moravský Žižkov, 8.9.).

Ohniskový střední výskyt rzivosti slivoně (*Tranzschelia pruni-spinosae*) na listech byl zjištěn v okresech Vsetín (Lhota u Kelče, 28.8.), Zlín (Dolní Ves, 29.8., Fryšták, 9.9.), Břeclav (Němčičky, 28.8.).

Dvoubytná rez. Vývoj probíhá na slivoních a sasankách. Silně napadené listy předčasně žloutnou a opadávají.

Prahová hodnota pro chemické ošetření je překročena při zjištění napadení více jak 25% listů. Chemická ochrana se provádí od druhé poloviny měsíce července. Významným preventivním opatřením je likvidace opadlých napadených listů.

Lokálně silný výskyt imag **obalečů (Cydia spp.)** ve feromonových lapácích byl zjištěn v okrese Zlín (Žlutava, 21.8., 4.9.).

RÉVA VINNÁ (RF 85-89 BBCH)

Růstová fáze: zaměkání (měknutí) bobulí až sklizňová zralost

Laboratorně potvrzený výskyt **fytoplazmového žloutnutí a červenání révy (Potato stolbur phytoplasma)** byl zjištěn na okrese Břeclav (Velké Bílovice, 12.9.).

Další výskyty **chřadnutí a odumírání révy (ESCA)** byly zjištěny na lokalitách okresů Břeclav (Moravská Nová Ves, 9.9., Přítluky, Rakvice, Sedlec, Klentnice), Uherské Hradiště (Polešovice, 11.9.).

Ohniskový střední výskyt **šedé hniloby hroznů (Botrytis cinerea)** na bobulích byl zjištěn v okrese Uherské Hradiště (Polešovice, 11.9.), všeobecně silné výskyty sledovány na mnoha lokalitách okresu Břeclav (Němčičky, Velké Pavlovice, Rakvice, Mikulov, Perná, Moravská Nová Ves).

Prahová hodnota pro chemickou ochranu je překročena při zjištění napadení více jak 25% hroznů. Chemická ochrana se provádí v době zaměkání a počátku zrání pokud jsou vhodné podmínky (vysoká vzdušná vlhkost) k infekci. Významnou součástí ochrany je prevence. Vyrovnaná výživa, vzdušnost výsadby, úplné provádění zelených prací, ochrana před druhou generací obalečů. Na rizikových lokalitách nevysazovat náchylné odrůdy.

První výskyt **octové hniloby hroznů révy (Candida spp.)** na hroznech byl zjištěn na okresech Znojmo (Hrádek u Znojma, 18.8.), Uherské Hradiště (Polešovice, 11.9.). Plošné silné výskyty byly pozorovány na okrese Znojmo (Hrádek u Znojma, Tasovice nad Dyjí), Břeclav (Němčičky, Velké Pavlovice, Rakvice, Mikulov, Perná, Moravská Nová Ves).

Pokračující lokální střední až silné výskyty **padlí révy (Erysiphe necator)** na listech i hroznech byly zjištěny na okrese Znojmo (Hrádek u Znojma, Načeratice), Břeclav (Velké Bílovice, Podivín, Hrušky, Týnec, 4.9.).

Lokálně střední až silné poškození bobulí sáním **včely medonosné (Apis mellifera), vosy obecné (Vespa vulgaris) a sršně obecného (Vespa crabro crabro)** bylo sledováno na okrese Znojmo (Hrádek u Znojma, 18.8.).

Lokálně střední výskyt **hraboše polního (Microtus arvalis)** v zatravněných vinicích sledován na okrese Břeclav (Němčičky, Kobyly, Velké Pavlovice, Perná, Mikulov).

Drobné ovoce

MALINÍK (RF 85-92 BBCH)

Růstová fáze: pokročilé zrání, první plody získávají odrůdově specifické zbarvení až listy se počínají zbarvovat

Lokálně střední výskyt **padlí maliníku (Podosphaera aphanis)** na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Týnec, 8.9.).

ZELENINA

ZELÍ HLÁVKOVÉ (RF 47-49 BBCH)

Růstová fáze: dosažení 70% očekávaného průměru hlávky až dosažena typická velikost, tvar a pevnost hlávky

Lokálně střední výskyt plísně brukvovitých (*Hyaloperonospora parasitica*) na listech pozorován na okrese Břeclav (Podivín, 11.9.).

Lokálně střední výskyt imag molice vlašovičnickové (*Aleyrodes proletella*) *peronosporaparasitica* na spodní straně listů byl pozorován na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 4.9.).

RAJČE JEDLÉ (RF 87-89 BBCH)

Růstová fáze: 70% plodů dosáhlo druhového zbarvení zralých plodů až úplná zralost: plody dosáhly druhového zbarvení zralých plodů

Pokračující velmi silné výskyty dešťových prasklin plodů rajčete byly zjištěny na celém okrese Znojmo (Bohutice, Hrádek u Znojma, atd.) a Břeclav.

Na okrese Blansko (Blansko, 19.9.), u skleníkových rajčat zjištěna virová bronzovitost rajčete (*Tomato spotted wilt virus*; TSWV).

První výskyt plísně rajčete (*Phytophthora infestans*) na listech a plodech byl nalezen na okresech Znojmo (Hrádek u Znojma, 6.9.), Blansko (Blansko, 11.9.). Plošné silné výskyty na listech, plodech i stoncích byly sledovány na mnoha lokalitách v rámci celé oblasti.

První výskyt septoriové skvrnitosti rajčete (*Septoria lycopersici*) na listech byl zaznamenán na okrese Blansko (Blansko, 11.9.) a Břeclav (Týnec, 2.9.).

OKURKA SETÁ (RF 87 - 89)

Růstová fáze: 70% plodů dosáhlo druhového zbarvení zralých plodů až úplná zralost: plody dosáhly druhového zbarvení zralých plodů

První výskyt plísně dýňovitých (*Pseudoperonospora cubensis*) na listech byl zjištěn na okrese Blansko (Blansko, 25.8.), silný výskyt pozorován na okrese Břeclav (Týnec, 28.8.).

Lokálně střední výskyt padlí dýňovitých (*Podosphaera fuliginea*) na listech byl pozorován na okrese Břeclav (Moravská Nová Ves, 26.8.), silný výskyt na listech okurky ve skleníku zjištěn na okrese Blansko (Blansko, 11.9.).

Zpracovali: Ing. Zbyněk Mikel, Ing. Eliška Kopřivová